

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 stycznia 2023r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący: sędzia Agnieszka Stachurska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 23 stycznia 2023r. w Warszawie

sprawy J. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o wysokość kapitału początkowego i wysokość emerytury

na skutek odwołania J. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 8 kwietnia 2022 roku, znak: (...)(...)

z dnia 11 kwietnia 2022 roku, znak: (...)

1. umarza postępowanie w części, w jakiej zaskarżona decyzja z dnia 8 kwietnia 2022 roku, znak: (...) -2022, została zmieniona przez decyzję z dnia 6 czerwca 2022 roku, znak: (...)(...)
2. umarza postępowanie w części, w jakiej zaskarżona decyzja z dnia 11 kwietnia 2022 roku, znak:(...), została zmieniona przez decyzję z dnia 7 czerwca 2022 roku, znak: (...)
3. zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 8 kwietnia 2022 roku, znak: (...) -2022, w ten sposób, że do obliczenia wysokości kapitału początkowego J. D. uwzględni okres zatrudnienia od 15 listopada 1991 roku do 30 kwietnia 1993 roku;
4. zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 11 kwietnia 2022 roku, znak:(...), w ten sposób, że do obliczenia wysokości emerytury J. D. uwzględni kapitał początkowy, obliczony w sposób określony w punkcie 3 wyroku;
5. oddala odwołanie w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

J. D. w dniu 24 maja 2022r. złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z dnia 11 kwietnia 2022r., znak: (...) oraz z dnia 8 kwietnia 2022r., znak: (...) (...) Ubezpieczony wniósł o zmianę decyzji o podstawy wymiaru kapitału początkowego poprzez uwzględnienie:

- okresu służby wojskowej od 2 maja 1983r. do 31 maja 1983r. w czasie zatrudnienia w Centrali Rybnej w B.;
- okresu zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwo (...) od 14 grudnia 1976r. do 9 października 1980r. z uwzględnieniem faktycznie osiągniętych zarobków, a nie tylko wynagrodzenia minimalnego;

- wynagrodzenia w wysokości 4.900 zł miesięcznie za okres zatrudnienia od 15 maja 1981r. do 14 grudnia 1981r. w (...) sp. z o.o.;
- okresu pracy od 16 grudnia 1982r. do 30 kwietnia 1993r. w Przedsiębiorstwie (...) w W. z uwzględnieniem faktycznego wynagrodzenia;
- okresu prowadzenia działalności gospodarczej o nazwie Przedsiębiorstwo Usługowo – Handlowe (...) J. D. w okresie od 14 stycznia 1991r. do 31 stycznia 2007r., w tym okresie składkowego od 1 maja 1994r.

Uzasadniając odwołanie, J. D. wskazał, że za okresy od 25 września 1972r. do 11 sierpnia 1973r., od 14 grudnia 1976r. do 9 października 1980r. oraz od 5 maja 1981r. do 14 grudnia 1981r. zostało uwzględnione przez ZUS wynagrodzenie minimalne. Ubezpieczony nie jest w stanie dostarczyć nowych dokumentów za pierwszy z ww. okresów pracy w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...). Natomiast za okres pracy w (...) Przedsiębiorstwo (...) od 14 grudnia 1976r. do 9 października 1980r. wniósł o uwzględnienie faktycznie osiągniętych przez niego zarobków, a nie tylko wynagrodzenia minimalnego i w tym celu złożył wniosek o zwrócenie się przez Sąd do (...) Urzędu Wojewódzkiego w W. o nadesłanie akt osobowych i akt płacowych. Z kolei za okres pracy od 15 maja 1981r. do 14 grudnia 1981r. w (...) sp. z o.o. ubezpieczony zgłosił wniosek o uwzględnienie wynagrodzenia w wysokości 4.900 zł miesięcznie, wynikającego ze świadectwa pracy z 30 października 2020r. Wskazał, że zatrudnienie było tylko na 7 miesięczny okres, więc wynagrodzenie ze świadectwa pracy jest wynagrodzeniem, które faktycznie otrzymywał, zwłaszcza, że i tak nie uwzględniono premii zapisanej w świadectwie pracy.

W dalszej części uzasadnienia ubezpieczony wskazał, że organ rentowy nie uwzględnił również okresu pracy od 16 grudnia 1982r. do 30 kwietnia 1993r. w Przedsiębiorstwie (...) w W. i za ten okres stara się zdobyć dokumenty od następcy prawnego ww. pracodawcy. Nadto, organ rentowy nie uwzględnił okresu prowadzenia działalności gospodarczej w latach 1991-2007, zaś ubezpieczony dołączył stosowne dokumenty do odwołania. Nie posiada wprawdzie wszystkich dowodów wpłat, ale podał nr (...), który z pewnością przyczyni się do uwzględnienia całego okresu składkowego (odwołanie z 16 maja 2022r., k. 3-6 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wniósł o oddalenie odwołania, a uzasadniając swe stanowisko wskazał, że w związku z nowymi dowodami dołączonymi do odwołania, organ rentowy decyzją z dnia 6 czerwca 2022r., na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS, ponownie ustalił wartość kapitału początkowego w wysokości 97.285,32 zł. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że podstawa wymiaru kapitału początkowego została wyliczona przy uwzględnieniu wynagrodzenia z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. z lat 1979-1988. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 82,18 %. Uwzględniono ubezpieczonemu 20 lat, 4 miesiące i 1 dzień okresów składkowych. Zaliczono okres zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w W. od 16 grudnia 1982r. do 14 listopada 1991r. Za okres od 1 czerwca 1988r. do 14 listopada 1991r. uwzględniono wynagrodzenie minimalne pracowników wobec braku dokumentów potwierdzających wysokość faktycznie otrzymywanego wynagrodzenia. Nie zaliczono okresu od 15 listopada 1991r. do 30 kwietnia 1993r. u ww. pracodawcy, ponieważ w świadectwie pracy z dnia 14 marca 2007r. brak jest informacji o zwolnieniach lekarskich. Nadto, zaliczono okres prowadzenia działalności gospodarczej od 1 kwietnia 1995r. do 31 grudnia 1998r. na podstawie potwierdzenia opłacania składek przez Centrum (...). Wobec przeliczenia kapitału początkowego, organ rentowy w decyzji z dnia 7 czerwca 2022r. przeliczył również wysokość emerytury w kwocie zaliczkowej od 1 grudnia 2021r., która wyniosła 3.144,28 zł, a od 1 marca 2022r. – 3.364,38 zł (odpowiedź na odwołanie z 10 czerwca 2022r., k. 26-27 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

J. D., ur. (...), był zatrudniony:

- od 25 września 1972r. do 11 sierpnia 1973r. w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w B. w pełnym wymiarze czasu pracy;

- od 23 sierpnia 1973r. do 27 kwietnia 1974r. w Zakładzie (...);
- od 18 maja 1974r. do 6 listopada 1976r. w (...) Centrala (...);
- od 14 grudnia 1976r. do 9 października 1980r. w (...) Przedsiębiorstwo (...) w B. na stanowisku rzemieślnika, starszego rzemieślnika, konserwatora urządzeń przygotowania danych i konserwatora upd;
- od 15 maja 1981r. do 14 grudnia 1981r. w Spółdzielni (...) w B. w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku kierowcy samochodu osobowego;
- od 16 grudnia 1982r. do 30 kwietnia 1993r. w Przedsiębiorstwie (...) w W. w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku pracownika obsługi myjni samochodowej oraz kasjera-brygadzisty prac obsługi myjni samochodowej (duplikat świadectwa pracy z dnia 27 kwietnia 1974r., k. 11 akt emerytalnych; świadectwo pracy z 10 grudnia 1982r., k. 10 akt emerytalnych; świadectwo pracy z 6 listopada 1976r., k. 12 akt emerytalnych; świadectwo pracy z 14 października 1980r., k. 13 akt emerytalnych; zaświadczenie z dnia 30 października 2020r., k. 14 a.r.; świadectwo pracy z dnia 14 marca 2007r., k. 8 a.r.).

W okresie od 14 stycznia 1991r. do 31 stycznia 2007r. J. D. prowadził działalność gospodarczą Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe (...) J. D. (zaświadczenie z dnia 11 stycznia 2021r., k. 15 a.s.).

W okresie od 26 października 1974r. do 5 października 1976r. ubezpieczony, w czasie zatrudnienia w (...) Centrala (...) w B., pełnił służbę wojskową. Ponadto, w okresie od 2 maja 1983r. do 31 maja 1983r. odbył ćwiczenia wojskowe (zaświadczenie z dnia 5 listopada 2021r., k. 18 akt emerytalnych; świadectwo pracy z dnia 6 listopada 1976r., k. 12 akt emerytalnych).

W dniu 27 grudnia 2021r. J. D. wystąpił do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z wnioskiem o emeryturę. Do wniosku dołączył dokumenty potwierdzające okresy zatrudnienia (wniosek o emeryturę, k. 1-14 akt emerytalnych). Organ rentowy w dniu 8 kwietnia 2022r. wydał decyzję znak: (...) - 2022, w której ustalił kapitał początkowy ubezpieczonego na kwotę 34.453,65 zł. Do ustalenia kapitału początkowego organ rentowy uwzględnił wskaźnik podstawy wymiaru kapitału początkowego wynoszący 30,86% ustalony z 10 kolejnych lat kalendarzowych - od 1 stycznia 1972r. do 31 grudnia 1981r. oraz okresy składkowe w wymiarze 8 lat i 2 dni (96 miesięcy), w tym okresy:

- od 25 września 1972r. do 11 sierpnia 1973r. (10 miesięcy, 17 dni),
- od 23 sierpnia 1973r. do 27 kwietnia 1974r. (8 miesięcy, 6 dni),
- od 18 maja 1974r. do 25 października 1974r. (5 miesięcy, 9 dni),
- od 26 października 1974r. do 5 października 1976r. (1 rok, 11 miesięcy, 11 dni),
- od 6 października 1976r. do 6 listopada 1976r. (1 miesiąc, 2 dni),
- od 14 grudnia 1976r. do 9 października 1980r. (3 lata, 9 miesięcy, 27 dni),
- od 15 maja 1981r. do 14 grudnia 1981r. (7 miesięcy, 1 dzień),
- od 2 maja 1983r. do 31 maja 1983r. (1 miesiąc).

Do ustalenia kapitału początkowego organ rentowy nie uwzględnił:

- okresów od 18 maja 1974r. do 25 października 1974r. oraz od 6 października 1976r. do 6 listopada 1976r., gdyż świadectwo pracy nie spełnia wymogów formalnych, tj. zostało opatrzone podpisem osoby działającej w zastępstwie;
- od 30 maja 1986r. do 30 sierpnia 1986r., gdyż J. D. w tym okresie przebywał na urlopie bezpłatnym;

- od 31 sierpnia 1986r. do 31 sierpnia 1986r., gdyż według potwierdzenia z Wydziału (...) i Składek ubezpieczony nie został wykazany w deklaracjach rozliczeniowych;

- od 15 listopada 1991r. do 30 kwietnia 1993r., gdyż w świadectwie pracy brak informacji o zwolnieniach lekarskich.

Ponadto organ rentowy, wyliczając kapitał początkowy, za okres zatrudnienia od 25 września 1972r. do 11 sierpnia 1973r., od 14 grudnia 1976r. do 9 października 1980r. i od 15 maja 1981r. do 14 grudnia 1981r. przyjął wynagrodzenie minimalne zgodnie z art. 15 ust. 2a ustawy emerytalnej (wykaz wprowadzonych okresów ubezpieczonego, k. 3 akt kapitałowych; decyzja ZUS o ustaleniu kapitału początkowego, k. 5 akt kapitałowych).

Po ustaleniu wysokości kapitału początkowego, decyzją z dnia 11 kwietnia 2022r., znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. przyznał J. D. emeryturę w kwocie zaliczkowej od 1 grudnia 2021r. Wysokość emerytury, obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26c ustawy emerytalnej, wyniosła 1.401,60 zł (decyzja ZUS o przyznaniu emerytury w kwocie zaliczkowej, k. 30 akt emerytalnych).

W toku postępowania sądowego, zainicjowanego odwołaniem J. D. od ww. decyzji, (...) Oddział w B. wydał dwie kolejne decyzje. Decyzją z dnia 6 czerwca 2022r., znak: (...) -2022, ponownie ustalił kapitał początkowy ubezpieczonego, ustalając jego wysokość na kwotę 97.285,32 zł. Do ustalenia kapitału początkowego organ rentowy uwzględnił wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wynoszący 82,18%, ustalony z 10 kolejnych lat kalendarzowych - od 1 stycznia 1979r. do 31 grudnia 1988r. oraz okresy składkowe w wymiarze 20 lat, 4 miesięcy i 1 dnia (244 miesiące), do których oprócz okresów uwzględnionych w poprzednio wydanej decyzji doliczono także okresy od 16 grudnia 1982r. do 14 listopada 1991r. (zatrudnienie w Przedsiębiorstwie (...)) oraz od 1 kwietnia 1995r. do 31 grudnia 1998r. (okres prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej).

Organ rentowy w dalszym ciągu nie uwzględnił okresów zatrudnienia:

- od 18 maja 1974r. do 25 października 1974r. oraz od 6 października 1976r. do 6 listopada 1976r., gdyż świadectwo pracy nie spełnia wymogów formalnych, tj. zostało opatrzone podpisem osoby działającej w zastępstwie;

- od 30 maja 1986r. do 30 sierpnia 1986r., gdyż ubezpieczony w tym okresie przebywał na urlopie bezpłatnym,

- od 31 sierpnia 1986r. do 31 sierpnia 1986r., gdyż według potwierdzeń z Wydziału (...) i Składek ubezpieczony nie został wykazany w deklaracjach rozliczeniowych,

- od 15 listopada 1991r. do 30 kwietnia 1993r., gdyż w świadectwie pracy brak jest informacji o zwolnieniach lekarskich. Dodatkowo organ rentowy poinformował ubezpieczonego, że za okres zatrudnienia od 1 czerwca 1988r. do 14 listopada 1991r. przyjęto wynagrodzenie minimalne, zgodnie z art. 15 ust. 2a ustawy emerytalnej, a także, że kapitał początkowy może być przeliczony po nadesłaniu dokumentów potwierdzających wysokość faktycznie otrzymanego wynagrodzenia w okresach, za które została przyjęta kwota minimalnego wynagrodzenia (wykaz wprowadzonych okresów ubezpieczonego, k. 20 akt kapitałowych; decyzja ZUS z dnia 6 czerwca 2022r., k. 23-24 akt kapitałowych). Z kolei decyzją z dnia 7 czerwca 2022r., znak:(...) (...) Oddział w B. przyznał emeryturę w kwocie zaliczkowej od 1 grudnia 2021r., ustalając jej wysokość na kwotę 3.364,38 zł (decyzja ZUS z dnia 7 czerwca 2022r., k. 40 akt emerytalnych).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie powołanych dokumentów, oceniając je jako wiarygodne, tym bardziej, że strony sporu ich wiarygodności nie kwestionowały. Jedyнным dokumentem, który nie został przez ZUS w całości uwzględniony, jest świadectwo pracy z dnia 14 marca 2007r., które wedle Zakładu nie może zostać przyjęte jako potwierdzające okres składkowy ubezpieczonego od 15 listopada 1991r. do 30 kwietnia 1993r. Sąd nie podzielił jednak zgłaszanych przez organ rentowy zastrzeżeń formalnych, oceniając że treść tego dokumentu nie budzi wątpliwości, co będzie szczegółowo przedmiotem analizy w dalszej części.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Rozpoznanie sprawy w analizowanym przypadku nastąpiło na posiedzeniu niejawnym. Taką możliwość daje art. 148¹ § 1 k.p.c. (Dz.U. z 2021r. poz. 1805), który przewiduje, że sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, Sąd uzna – mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych – że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. W przedmiotowej sprawie okoliczności faktyczne nie były sporne, a zatem nie zachodziła potrzeba przeprowadzenia dowodów. Spór dotyczył jedynie prawa. Ponadto strony nie wniosły o przeprowadzenie rozprawy. W tych okolicznościach Sąd na podstawie powołanego przepisu ocenił, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, co w konsekwencji pozwoliło na rozpoznanie sprawy i wydanie rozstrzygnięcia na posiedzeniu niejawnym. O takim sposobie załatwienia sprawy Sąd wcześniej uprzedził strony, powołując się dodatkowo na art. 15 zzs¹ ustawy z dnia 2 marca 2020r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020r., poz. 1842) i udzielając stronom tygodniowego terminu na złożenie pism procesowych prezentujących ich ostateczne stanowiska w sprawie (k. 75 a.s.).

Przedmiotem rozważań w rozpatrywanej sprawie była kwestia wysokości kapitału początkowego i wysokości emerytury J. D.. Wobec częściowej zmiany zaskarżonych decyzji przez organ rentowy, ostatecznie ubezpieczony domagał się zmiany decyzji ZUS z dnia 8 kwietnia 2022r. oraz z dnia 11 kwietnia 2022r. poprzez uwzględnienie przy wyliczaniu kapitału początkowego – a w konsekwencji również wysokości emerytury – okresu jego zatrudnienia od 15 listopada 1991r. do 30 kwietnia 1993r., pominiętego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych oraz poprzez uwzględnienie za okres zatrudnienia od 15 maja 1981r. do 14 grudnia 1981r. wynagrodzenia w kwocie 4.900 zł, wynikającego ze świadectwa pracy.

Dokonując oceny we wskazanym zakresie, Sąd miał na względzie, że zasady obliczania wysokości przysługującej ubezpieczonemu emerytury określają przepisy art. 25-26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2022r., poz. 504 – zwana dalej ustawą emerytalną). W myśl art. 26 ustawy emerytalnej emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 ustawy przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183 ustawy. Z kolei zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy wynika, że podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24 ustawy, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zaewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

Kapitał początkowy, zgodnie z treścią art. 173 ust. 1 ustawy emerytalnej, ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948r., którzy przed dniem wejścia w życie ww. ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek. Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 ustawy, pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia, ustalone zgodnie z art. 26 ust. 3 ustawy dla osób w wieku 62 lat (art. 173 ust. 2). Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy (art. 173 ust. 3). W myśl art. 174 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-3 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2 (art. 174 ust. 2).

Z kolei w myśl art. 174 ust. 3 ustawy emerytalnej, podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18 z tym, że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999r. Dyspozycja powołanego art. 174 ust. 3 ustawy emerytalnej odsyła do treści art. 15. Zgodnie z art. 15 ust. 1 i 6 ustawy emerytalnej, podstawę wymiaru emerytury stanowi przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego:

1) w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę, albo

1) w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu.

W myśl art. 15 ust. 4 ustawy emerytalnej, w celu ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty:

1. oblicza się sumę kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w ust. 3, w okresie każdego roku z wybranych przez zainteresowanego lat kalendarzowych;

1. oblicza się stosunek każdej z tych sum kwot do rocznej kwoty przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonej za dany rok kalendarzowy, wyrażając go w procentach, z zaokrągleniem do setnych części procentu;

2. oblicza się średnią arytmetyczną tych procentów, która, z zastrzeżeniem ust. 5, stanowi wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury lub renty, oraz

3. mnoży się przez ten wskaźnik kwotę bazową, o której mowa w art. 19.

Jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy (art. 15 ust. 2a ustawy emerytalnej).

Dokonując analizy prawidłowości zaskarżonych decyzji, a także argumentów, na jakie powołała się strona odwołująca, Sąd miał na względzie również przepisy określające sposób postępowania przed organem rentowym oraz dowody wymagane w tym postępowaniu, na jakie wskazuje rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011r., Nr 237, poz. 1412). Zgodnie z § 21 ww. rozporządzenia środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia. Z kolei zgodnie z § 22 ust. 1 rozporządzenia środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności:

1) legitymacja ubezpieczeniowa;

2) legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia.

Wskazane ograniczenia dowodowe, o jakich mowa w rozporządzeniu w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe, dotyczą wyłącznie postępowania przed organem rentowym. Nie mają zastosowania w postępowaniu sądowym, opartym na zasadzie swobodnej oceny dowodów, w którym okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być dowodzone wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi

w Kodeksie postępowania cywilnego (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 7 grudnia 2006r. I UK 179/06, LEX nr 342283, z dnia 14 czerwca 2006r., I UK 115/06, OSNP 2007 nr 17-18 poz. 257, z dnia 2 lutego 1996r., II URN 3/95, OSNP 1996 Nr 16, poz. 239). Rzeczą sądu jest natomiast ocena wiarygodności przedstawionych w toku postępowania dowodów. Pomimo braku ograniczeń dowodowych w postępowaniu przed sądami ubezpieczeń społecznych nie można jednak zapominać, że wysokość zarobków stanowiących podstawę wyliczenia składki na ubezpieczenia społeczne nie może być ustalana w sposób hipotetyczny, przybliżony, oparty jedynie na domniemaniu, czy uprawdopodobnieniu. Zadaniem Sądu Okręgowego w sprawach o wysokość emerytury czy kapitału początkowego jest więc dokładne ustalenie wysokości wynagrodzenia otrzymywanego przez ubezpieczonego w danym okresie czasu. Zarobki za poszczególne miesiące i wybrane lata kalendarzowe muszą być wykazane w sposób niebudzący wątpliwości, w ściśle określonej kwotowo wysokości w odniesieniu do poszczególnych miesięcy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 25 lipca 1997r. II UKN 186/97, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 4 marca 1997r. III AUa 105/97).

Zdaniem Sądu, stanowisko ubezpieczonego jest zasadne w odniesieniu do okresu pracy w Przedsiębiorstwie (...) w W.. Organ rentowy nie uwzględnił okresu pracy u ww. pracodawcy od 15 listopada 1991r. do 30 kwietnia 1993r., wskazując że w świadectwie pracy z dnia 14 marca 2007r. brak jest informacji o zwolnieniach lekarskich. Zdaniem Sądu, stanowisko Zakładu, pomijające ww. okres, jest niesłuszne z dwóch powodów. Po pierwsze, należy rozważyć, czy pracodawca, u którego ubezpieczony zakończył stosunek pracy w kwietniu 1993r., wystawiając świadectwo pracy z 12 maja 1993r. (świadectwo pracy z 14 marca 2007r. jest tylko odpisem świadectwa z 12 maja 1993r.), był zobowiązany wyszczególnić w nim okresy niezdolności do pracy. Odpowiedź na tak postawione pytanie musi być przecząca. Kodeks pracy, obowiązujący w tym czasie, w art. 97 § 2 wskazywał, że w świadectwie pracy należy podać dane dotyczące okresu i rodzaju wykonywanej pracy, zajmowanych stanowisk, wysokości i składników wynagrodzenia, uzyskanych w zakładzie kwalifikacji, trybu rozwiązania albo okoliczności wygaśnięcia stosunku pracy, a także inne informacje niezbędne do ustalenia uprawnień pracowniczych, określone przepisami wydanymi na podstawie art. 98 § 7. Ponadto w świadectwie pracy zamieszcza się wzmiankę o zajęciu wynagrodzenia za pracę w myśl przepisów o postępowaniu egzekucyjnym. Dodatkowo w czasie, o którym mowa, obowiązywało rozporządzenie Rady Ministrów z 20 listopada 1974r. w sprawie świadectw pracy i opinii (Dz. U. 1974r., Nr 45, poz. 269), które przewidywało w § 7, że w świadectwie pracy, oprócz danych określonych w art. 97 § 2 Kodeksu pracy, powinny być zamieszczone następujące informacje niezbędne do ustalenia uprawnień pracownika w nowym zakładzie pracy:

- 1) okres korzystania z urlopu bezpłatnego i podstawa prawna jego udzielenia,
- 2) okres korzystania z urlopu wychowawczego, a w wypadku likwidacji zakładu pracy - okres tego urlopu przypadający po likwidacji zakładu,
- 3) wykorzystanie zwolnienia od pracy przewidzianego w art. 188 Kodeksu pracy,
- 4) okres odbywania służby wojskowej oraz zasadniczej służby w obronie cywilnej lub służby zastępczej, przypadający w czasie zatrudnienia w zakładzie pracy, który wydaje pracownikowi świadectwo pracy,
- 5) okres, za który przyznano pracownikowi odszkodowanie w związku ze skróceniem okresu wypowiedzenia umowy o pracę (art. 36¹ Kodeksu pracy),
- 6) termin zdarzenia uzasadniającego, na podstawie odrębnych przepisów, obniżenie pracownikowi zasiłku z ubezpieczenia społecznego.

Uwzględniając treść przeanalizowanych przepisów, zdaniem Sądu, nie ma podstaw do tego, by przyjąć, że pracodawca, u którego J. D. był zatrudniony w okresie od 16 grudnia 1982r. do 30 kwietnia 1993r., był zobowiązany wyszczególnić w świadectwie pracy okresy niezdolności do pracy pracownika. Skoro tak, to wobec braku takich informacji, ubezpieczony nie może ponosić negatywnych konsekwencji, jakie wiążą się dla niego z pominięciem przez ZUS okresu od 15 listopada 1991r. do 30 kwietnia 1993r.

Po drugie, należy wskazać na treść cytowanego rozporządzenia w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe. Ten akt prawny w § 22 przewiduje różne środki dowodowe, za pomocą których ubezpieczony może wykazać okres składkowy. Świadcstwo pracy jest tylko jednym z nich. Inne dokumenty w tym przepisie przewidziane także mogą posłużyć do wykazania okresu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, a przecież w stosunku do żadnego z nich, z przepisów obowiązujących aktualnie i w przeszłości nie wynika i nie wynikało, by konieczne było wyszczególnienie okresów zwolnień lekarskich. Jeśli więc ubezpieczony zamiast świadectwa pracy, przedstawiłby np. legitymację ubezpieczeniową czy umowy o pracę bądź inne dokumenty wystawione przez pracodawcę, to w nich nie byłoby i nie musiałyby być wskazanych okresów niezdolności do pracy. Mimo tego okres takimi dokumentami potwierdzony mógłby zostać zaliczony jako składkowy. Nie ma podstaw, aby w ten sam sposób nie potraktować świadectwa pracy, tym bardziej że dokument ten w okresie, kiedy został J. D. wystawiony, a więc w maju 1993r., nie musiał zawierać danych o zwolnieniach lekarskich. Gdyby zgodnie ze stanowiskiem ZUS wskazania takich informacji wymagać i z powodu ich braku dyskwalifikować świadectwo pracy oraz pomijać dany okres zatrudnienia, to ubezpieczeni składający do ZUS świadectwo pracy, a nie inne dokumenty przewidziane przez § 22 ww. rozporządzenia, byłiby taktowani gorzej.

Uwzględniając przedstawioną argumentację, Sąd w punkcie 3 i 4 wyroku zmienił zaskarżone decyzje, uwzględniając J. D. do obliczenia kapitału początkowego, a tym samym emerytury, okres od 15 listopada 1991r. do 30 kwietnia 1993r.

J. D. podnosił, że przy wyliczaniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego organ rentowy powinien uwzględnić wyższe niż minimalne wynagrodzenie za okres zatrudnienia od dnia 14 grudnia 1976r. do 9 października 1980r. poprzez ustalenie faktycznych zarobków osiągniętych przez odwołującego. W tym celu złożył wnioski o zwrócenie się przez Sąd do (...) Urzędu Wojewódzkiego w W. oraz do (...) Sp. z o.o. o nadesłanie akt osobowych i akt płacowych ubezpieczonego.

W odniesieniu do okresu zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwo (...) w B. w okresie od 14 grudnia 1976r. do 9 października 1980r. Sąd zważył, że ubezpieczony nie przedstawił jakiejkolwiek dokumentacji płacowej za ten okres, a w takiej sytuacji nie ma możliwości ustalenia wysokości dochodu, jaki ubezpieczony uzyskiwał w spornym okresie. Z przedstawionego przez ubezpieczonego świadectwa pracy nie wynika, jakie kwoty wynagrodzenia otrzymywał za poszczególne miesiące, z kolei brak jest zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu za ten okres oraz list płac. Jak już zostało wskazane, zarobki za poszczególne miesiące i wybrane lata kalendarzowe muszą być wykazane w sposób niebudzący wątpliwości, w ściśle określonej kwotowo wysokości z ich przyporządkowaniem do konkretnego okresu czasu. Ubezpieczony nie przedstawił środków mogących skutkować uznaniem, że w okresie od dnia 14 grudnia 1976r. do 9 października 1980r. uzyskiwał zarobki wyższe niż minimalne wynagrodzenie, które przyjął organ rentowy. Ponadto w żaden sposób nie wykazał wysokości faktycznie otrzymywanego w tym czasie wynagrodzenia, w związku z czym brak było podstaw do dokonania zmiany zaskarżonej decyzji w tym zakresie. Ubezpieczony, poza świadectwem pracy, nie dysponował bowiem żadnym innym dowodem - ani zaświadczeniem Rp-7 za sporny okres, ani wpisem w legitymacji ubezpieczeniowej, potwierdzającym wysokość dochodów osiągniętych w spornym okresie. Ponadto, z informacji uzyskanych z (...) Urzędu Wojewódzkiego w W. wynika, że w archiwum zakładowym (...) Urzędu Wojewódzkiego w W. nie jest przechowywana dokumentacja (...) Przedsiębiorstwo (...) w B.. (...) sp. z o.o. nie posiada dokumentów płacowych ubezpieczonego z okresu zatrudnienia w (...) w W..

W takiej sytuacji zasadne było zastosowanie art. 15 ust. 2a ustawy emerytalnej. Wskazany przepis stanowi bowiem, że jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy (art. 15 ust. 2a ustawy emerytalnej).

Takie samo stanowisko Sąd zajął również w odniesieniu do okresu od 15 maja 1981r. do 14 grudnia 1981r. Za ten okres J. D. nie przedstawił dokumentów płacowych, zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu ani dokumentów wskazujących na wysokość wynagrodzenia w poszczególnych miesiącach. Jedynym dokumentem, jakim dysponuje, jest świadectwo pracy, w którym pracodawca wskazał, że ubezpieczony pracował w ww. okresie,

ostatnio na stanowisku kierowcy samochodu osobowego, na którym otrzymywał wynagrodzenie w kwocie 4.900 zł miesięcznie plus premia regulaminowa. Nie wiadomo jednak, czy kwota wynagrodzenia zasadniczego, na którą wskazuje świadectwo pracy, jest kwotą, którą J. D. uzyskiwał w całym okresie, tym bardziej że informacja o stanowisku pracy i osiąganym wynagrodzeniu jest poprzedzona sformułowaniem „ostatnio”. Można ją zatem odnosić tylko do daty, w której stosunek pracy się skończył, nie zaś do całego okresu pracy. Oczywiście prawdą jest to, co podał ubezpieczony, a mianowicie, że wskazany okres zatrudnienia to tylko 7 miesięcy, nie można jednak nie wspomnieć, że i w okresie kilku miesięcy płaca może ulegać zmianom. Jeśli pracownik został zatrudniony na okres próbny czy czas określony, to po tym czasie pracodawcy podpisując z pracownikiem kolejną umowę, często podwyższają wynagrodzenie. W przypadku ubezpieczonego nie udało się ustalić jak było faktycznie, zatem nie podstaw, aby w całym analizowanym okresie przyjąć wynagrodzenie miesięczne w kwocie 4.900 zł.

Podsumowując powyższe rozważania, z uwagi na częściowe uwzględnienie roszczeń przez organ rentowy w wyniku wydania kolejnych decyzji zmieniających zaskarżone decyzje, Sąd Okręgowy w punktach 1 i 2 wyroku, na podstawie art. 477⁽¹³⁾ § 1 k.p.c., umorzył postępowanie w części, w jakiej decyzja z 8 kwietnia 2022r. znak: (...) -2022 została zmieniona decyzją z 6 czerwca 2022r. znak: (...) -2022 oraz w części, w jakiej decyzja z 11 kwietnia 2022r., znak: (...) została zmieniona decyzją z 7 czerwca 2022r., znak: (...)

Uznając odwołanie J. D. za zasadne w zakresie, w jakim domagał się uwzględnienia okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w W., Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję z 8 kwietnia 2022r., znak: (...) -2022, poprzez uwzględnienie okresu zatrudnienia w tym zakładzie od 15 listopada 1991r. do 30 kwietnia 1993r. do wyliczenia wysokości kapitału początkowego. Konsekwencją powyższego jest też konieczność ponownego wyliczenia przysługującej ubezpieczonemu emerytury z uwzględnieniem nowo wyliczonego kapitału początkowego, o czym Sąd orzekł w punkcie 4 wyroku na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Natomiast w pozostałym zakresie – nie znajdując podstaw do zmiany zaskarżonych decyzji – Sąd Okręgowy oddalił odwołanie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., orzekając o tym w punkcie 5 wyroku.